

Plan van Aanpak Circulair Doen!

Bestemd voor :
Van : Ivo Dommisse
Betreft : Plan van Aanpak Circulair Doen!
Datum : 5 maart 2024

Plan van Aanpak Circulair Doen!.....	1
Inleiding	2
Visie en ambitie	3
De rol van de gemeente.....	5
Wat betekent dit concreet?	6
Actielijnen maart 2024 – maart 2025	8
Eigen Organisatie.....	8
Circulaire Bouweconomie	11
Consumptiegoederen & Kunststoffen	12
Biomassa en Voedsel	13
Informatie.....	14
Tijd en Geld	15
Kwaliteit	15
Risico's	16

Inleiding

De mens verbruikt jaarlijks grote hoeveelheden grondstoffen. Deze zijn eindig of worden niet snel genoeg aangevuld. Het gevolg is dat in de toekomst steeds minder grondstoffen beschikbaar zijn. De manier waarop nieuwe grondstoffen worden gewonnen en het verbruik van grondstoffen zorgen daarnaast voor veel vervuiling en vernietiging van natuur. Op dit moment lijken de gevolgen nog enigszins mee te vallen, maar op langere termijn zijn de gevolgen onherstelbaar. Het verminderen van het grondstoffenverbruik is daarom een cruciale opgave.

Om te komen tot een toekomstbestendige samenleving is een andere manier van denken en handelen nodig. Zodat ook onze kinderen en kleinkinderen fijn en gezond kunnen leven. Die veranderde maatschappij is een circulaire maatschappij. Dit betekent dat wij doorlopend andere keuzes moeten gaan maken. Om die reden noemen we een maatschappij waar circulair wordt gehandeld een circulaire economie (CE). Economie is namelijk de wetenschap van keuzes maken.

In Diemen verbruiken we nog veel grondstoffen, materialen en producten. De hoeveelheid ongescheiden restafval ligt boven de landelijke norm van 100 kilo per inwoner per jaar. In Diemen willen we richting een circulaire economie. Dit is vastgelegd in de Duurzaamheidsagenda 2020-2025.

Dit Plan van Aanpak is als een plattegrond voor de gemeente Diemen om onze ideeën in de praktijk te brengen. We gaan stappen zetten om de gemeentelijke organisatie zelf duurzamer te maken. Maar ook om inwoners en bedrijven aan te moedigen om mee te doen. Zo bouwen we samen aan een duurzame toekomst voor Diemen. Circulair handelen en denken moet voor de gemeentelijke organisatie en onze inwoners en bedrijven de standaard worden. De Diemense aanpak krijgt daarom de titel: Circulair Doen!

In het Plan van Aanpak verdelen we onze aanpak op in verschillende fasen. Als gemeente Diemen willen we niet wachten met actie ondernemen, omdat onze doelen meteen actie vereisen. Om deze reden is fase 1 minder gestructureerd en actiegericht. Het Plan van Aanpak bestaat uit concrete acties onderverdeeld in verschillende actielijnen. Voor fase 2 gaan we een beleidsplan opstellen om een circulaire (duurzame) organisatie te worden en om planmatig circulariteit te stimuleren in het dorp.

Echter, om de beoogde doelen te behalen moet er een grote verandering plaatsvinden. Dit zal effect hebben op iedereen's leven en keuzes. De gemeente kan dit niet alleen. We doen het in stappen en met elkaar: inwoners, bedrijven, ondernemers, maatschappelijke organisaties, kennisinstellingen en alle overheidslagen. Daarbij moet er rekening gehouden worden met andere maatschappelijke opgaven en ontwikkelingen. Zo moet de transitie naar een circulaire economie niet ten koste gaan van het vertrouwen in de politiek. Of de huidige warmtetransitie in de weg zitten.

Het is cruciaal dat gemeente Diemen door middel van de eigen visie en kernwaarden de transitie maakt naar een circulaire economie. Door bewust te doen, met lef, leergierig, verbindend en met open houding aan de slag te gaan komen we tot een circulair Diemen. Dit betekent dat we op een verstandige manier aan de slag gaan om het circulaire proces te versnellen. Maar ook de ruimte houden om nieuwe ontwikkelingen te omarmen. Veel van het verloop van de transitie is namelijk onbekend. Het is nodig om bij het proces open te blijven staan voor de juiste balans. Een duidelijk Plan van Aanpak is daarbij cruciaal, maar dit moet niet gezien worden als blauwdruk. Zo houden we ruimte voor initiatieven vanuit inwoners, organisaties, bedrijven en ondernemers.

Visie en ambitie

Diemen wil in lijn met het Rijksbrede programma 'Nederland Circulair in 2050' een volledig circulaire economie in 2050. Dit betekent duurzaam gebruik van hernieuwbare grondstoffen, hergebruik van producten en grondstoffen, zodat afval niet hoeft te bestaan. De focus ligt op het voorkomen van verspilling door producten en grondstoffen zo lang mogelijk in gesloten kringlopen te behouden.

In Diemen is de Duurzaamheidsagenda 2020-2025 opgesteld, waarin de kaders voor duurzaamheid zijn vastgesteld. De Duurzaamheidsagenda is het leidraad voor het programma Duurzaamheid. Binnen de Duurzaamheidsagenda 2020-2025 vormt Afval & Circulaire Economie een van de speerpunten.

Op het gebied van Afval & Circulaire Economie zijn een aantal ambities uitgesproken:

1. Preventie van afval
2. Verbeteren afvalscheiding
3. Uitbannen giftige en milieuschadelijke stoffen
4. Stimuleren van (lokale) circulaire producten en diensten
5. Circulaire aanpak grondstoffenstromen en strategische grondstoffen
6. Stimuleren van duurzamere voeding met minder dierlijk eiwit

7. Tegengaan van voedselverspilling
8. Slim benutten van organische reststromen
9. Stimuleren van duurzaam bouwen en slopen
10. Stimuleren van duurzame omgang met spullen

Naast deze ambities zijn in de Duurzaamheidsagenda ook een aantal doelen opgesteld. Eén van de twee doelen in het thema Afval & Circulaire Economie is een volledig circulaire economie in 2050. Het andere doel binnen dit thema is 'het significant terugdringen van de hoeveelheid ongescheiden restafval richting de landelijke norm van 100 kilo per inwoner per jaar'. Naast de lokaal vastgestelde Duurzaamheidsagenda heeft Diemen zich ook gebonden aan het Circulaire Economie-programma van de MRA. De doelstellingen binnen dit MRA-programma komen overeen met de doelen in de Duurzaamheidsagenda en de bovengenoemde nationale doelstelling.

Een ander doel dat is vastgesteld binnen het MRA-programma is dat de transitie naar een circulaire economie een versterking van de economische positie en de regionale concurrentiekracht moet bewerkstelligen. Dit is door Diemen ondertekend. Het MRA-programma streeft dat na door "een nadruk op een groene economie, door koploper te zijn op het gebied van circulaire inkoop en de wijze waarop regionaal wordt samengewerkt." Kern van deze aanpak is:

- Samenwerking op zes grondstofstromen
- Een Roadmap Circulair Inkopen & Opdrachtgeverschap
- Het werken aan belemmerende wet- en regelgeving
- Monitoring

Op basis van de duurzaamheidskaders hebben we besloten om ons te richten op vier hoofddoelen.

Hoofddoelen Circulaire Economie

1. Een volledig circulaire economie in 2050
2. Een afvalvrij dorp
3. Circulaire bedrijfsvoering van de gemeente Diemen; het goede voorbeeld geven
4. Het stimuleren van bestaande en nieuwe bedrijven in innovatie en circulariteit en het creëren van extra werkgelegenheid

Deze vier hoofddoelen willen we formuleren tot concrete doelstellingen. Zo stippelen wij het traject uit om de (strategische) hoofddoelen te behalen. Een deel van de concrete doelstellingen worden in fase 1 verder geformuleerd. Andere concrete doelstellingen zijn al

lokaal vastgesteld in de Duurzaamheidsagenda en/of regionaal in het MRA-programma Circulaire Economie.

Een concrete doelstelling is om tegen 2030 50% minder primair abiotische grondstoffen te gebruiken, zoals mineralen, metalen en fossiele brandstoffen. De lange termijn doelstelling in de duurzaamheidsagenda om 'het significant terugdringen van de hoeveelheid ongescheiden restafval richting de landelijke norm van 100 kilo per inwoner per jaar' te verwezenlijken is een concreet doel om richting een afvalvrij dorp te komen. 100 % circulair inkopen in 2030 zien wij als een concreet doel om circulaire bedrijfsvoering voor de gemeentelijke organisatie te behalen.

Het eerder vastgestelde Afvalplan 2020 en dit Plan van Aanpak 'Circulair Doen' vormen concrete maatregelen om de vier hoofddoelen te realiseren. Diemen focust zich op vier actielijnen om zo effectief mogelijk onze doelen en ambities te verwezenlijken. De vier actielijnen zijn: de eigen organisatie, Circulaire Bouweconomie, Consumptiegoederen & Kunststoffen en Biomassa & Voedsel.

De rol van de gemeente

De rollen die de gemeente Diemen kan innemen in de circulaire transitie zijn veelzijdig. Peter Tom Jones, onderzoeker op het terrein van transitie management, heeft verschillende rollen uitgewerkt die de gemeente kan hebben. In dit Plan van Aanpak is per actie uitgewerkt welke rol de gemeente heeft.

Faciliterend (Engage):

- In de rol van facilitator ondersteunt de gemeente ideeën uit de samenleving door samenwerking te bevorderen. De gemeente verleent medewerking door initiatiefnemers te helpen bij vergunningsprocessen, toestemming te geven voor het (tijdelijk) gebruik van grond of instrumenten, en door partijen bij elkaar te brengen. Op deze manier kunnen duurzame initiatieven binnen de mogelijkheden tot uitvoering worden gebracht.

Stimulerend (Encourage):

- Als stimulator spoort de gemeente samenwerkingspartners aan tot actie door subsidies, capaciteit of extra communicatie in te zetten. Deze stimulerende maatregelen zijn bedoeld om nadenken en gedragsverandering te bevorderen. Zo geeft de gemeente een positieve impuls aan maatschappelijke initiatieven.

Kaderstellend (Enable):

- De gemeente neemt een kaderstellende rol op zich door actief te sturen op uitkomsten die passen bij de eigen doelen. Door gebruik te maken van publiekrechtelijke middelen, zoals beleid en omgevingsvergunningen, zorgt de gemeente voor gewenst gedrag.

Initiërend (Exemplify):

- In de rol van initiator geeft de gemeente het goede voorbeeld door zelf de regie te nemen. Hierbij voert de gemeente de regie, is verantwoordelijk voor planning en beschikbaarheid van middelen. Hoewel anderen kunnen deelnemen aan het initiatief, blijft de gemeente verantwoordelijk voor het betrekken van partners en het definiëren van hun rol in het proces.

Wat betekent dit concreet?

De gemeente Diemen heeft al de eerste concrete stappen gezet, met name dankzij het MRA-convenant circulair aanbesteden. Hierdoor zijn binnen de gemeente concrete acties ondernomen op het gebied van circulair aanbesteden. Met dit Plan van Aanpak zetten we de volgende stappen.

Om strategische redenen hebben we in Diemen gekozen om de circulaire transitie op te delen in verschillende fasen. Fase 1 duurt 1 jaar en loopt vanaf de vaststelling van dit document.

Fase 1

In de eerste fase ligt de focus op een circulaire basis voor de gemeentelijke organisatie. De gemeente Diemen kiest voor een praktische aanpak, in lijn met haar kernwaarden. Het doel is om de organisatie te voorzien van de nodige kennis over circulariteit. Dit betekent ook dat we praktische handvatten aanbieden om te gebruiken. De initiële focus ligt op het optimaliseren van de gemeentelijke organisatie. Effectieve communicatie over circulaire economie begint namelijk bij een goed voorbeeld stellen. Dit betekent echter niet dat de inzet beperkt blijft tot de eigen organisatie. Door aan te haken bij projecten zullen we op een makkelijke manier ook circulariteit aanjagen en stimuleren in het dorp.

Diemen ambieert geen grote positie binnen de Metropoolregio Amsterdam (MRA). De gemeente blijft alert op bruikbare projecten vanuit verschillende partners, waaronder de MRA, Meerlanden, waterschap, omgevingsdienst en Amsterdam. Samenwerking met andere gemeenten wordt gezien als een middel om de circulaire doelen te bereiken. Uithoorn en Ouder-Amstel zijn door het samenwerkingsverband DUO+ logische eerste partners.

Afsluiting fase 1 en vooruitblik fase 2

Aan het einde van fase 1 moet de gemeente Diemen een beleidsplan hebben opgesteld om een circulaire (duurzame) organisatie te worden en om planmatig circulariteit te stimuleren in het dorp. In dit beleidsplan staat o.a.:

- 1) Operationalisering hoofddoelen
- 2) Interne acties
- 3) Externe acties
- 4) Circulaire beleidseisen
- 5) Communicatie- en participatieplan
- 6) Financiële gevolgen
- 7) Monitoring

Het beleidsplan is dus een soort grote gids voor de gemeente. Daarin moeten de strategische hoofddoelstellingen en ambities uit de duurzaamheidsagenda vertaald zijn naar concretere doelstellingen. In het plan komt ook terug hoe we als organisatie onze activiteiten kunnen uitvoeren in lijn met principes van circulaire economie. Het beleidsplan zegt ook hoe we gaan meten of we onze circulaire doelen behalen. Zo weten we of we goed bezig zijn en wat we moeten verbeteren.

In dit Plan van Aanpak worden 'actielijnen' gebruikt om de geplande activiteiten enige structuur en samenhang te geven. Door het Plan van Aanpak nu al op te delen in verschillende actielijnen, bereiden we ons voor op een gerichte aanpak in fase 2. Deze actielijnen zijn gericht op verschillende waardeketen en onze eigen organisatie. Het beleidsplan voor fase 2 zal gericht zijn om als gemeente een circulaire organisatie te worden en om planmatig circulariteit te stimuleren in het dorp. Dit Plan van Aanpak kan als opstap richting het beleidsplan gezien worden.

Dit beleidsplan wordt in fase 1 opgesteld en in 2025 gepresenteerd.

Hiermee zorgen we ervoor dat circulariteit een integraal onderdeel wordt van beleids- en investeringsbeslissingen, waarbij rekening wordt gehouden met zowel negatieve als positieve impact.

Fasen:

-
- **Fase 1:** Begin 2025 hebben we gezorgd voor bewustwording binnen de organisatie betreft circulariteit. We stimuleren en faciliteren circulaire projecten en we hebben een beleidsplan opgesteld. Hiermee verankeren we circulariteit in de organisatie en zorgen we een planmatige aanpak om circulariteit te stimuleren in het dorp.
-

- **Fase 2:** In 2025 gaan we versnellen. We verankeren circulaire principes binnen de ambtelijke organisatie en pakken circulaire ketens gericht aan. In 2030 willen we namelijk voor 50 % een circulair dorp zijn.
 - **Fase 3:** In 2030 tot 2050 volledig circulair worden.
-

Actielijnen maart 2024 – maart 2025

De keuze voor de actielijnen en bijbehorende acties is gebaseerd op hoe de gemeente Diemen een positieve impact kan hebben. Naast het verbeteren van de eigen organisatie op circulair gebied, hebben we besloten om nog drie andere actielijnen te volgen. Deze zijn afgeleid en komen deels overeen met de kaders van de landelijke overheid. We hebben ervoor gekozen om de maakindustrie uit dit plan te laten, omdat de gemeente hierin een beperkte rol kan spelen. Hoewel de gemeente ook een beperkte rol heeft in de kunststofsector, is besloten dit toch op te nemen vanwege de betekenis ervan voor Diemen; dit wordt samengevoegd met het onderwerp consumptiegoederen.

Elke actielijn begint met een korte toelichting waarom we hiervoor hebben gekozen. Vervolgens wordt beschreven waar we binnen deze actielijn ons op gaan richten. In de bijlage van dit Plan van Aanpak volgt een lijst van activiteiten met de beoogde resultaten.

Gemeente Diemen

1. Eigen organisatie

Ketenaanpak (Duurzaam produceren & consumeren)

2. Circulaire Bouweconomie
3. Consumptiegoederen & Kunststoffen
4. Voedsel en Biomassa

Eigen Organisatie

Een eerste belangrijke stap voor Diemen om een circulaire gemeente te worden is om als gemeentelijke organisatie het voortouw te nemen door zelf een circulaire organisatie te worden. Zo vervullen we een voorbeeldfunctie. De gemeente heeft door haar inkoop van werken, goederen en diensten veel invloed op het stimuleren van circulariteit. Om deze circulaire organisatie te realiseren zijn verschillende stappen nodig. Het bereiken van circulariteit is geen taak die één medewerker alleen kan volbrengen; hiervoor is bewustwording en uiteindelijk een verandering in gedrag van alle medewerkers en bestuurders nodig. Het is belangrijk dat medewerkers geïnspireerd en gemotiveerd worden, dat zij hun kennis bijhouden en dat er concrete handelingsmogelijkheden worden geboden.

Het is dus essentieel dat alle collega's op een bepaalde manier te maken krijgen met circulariteit, of op zijn minst begrijpen wat het betekent. In de gemeente worden al veel positieve stappen gezet op dit gebied.

Kennisniveau & capaciteit

Verschillende collega's zijn betrokken bij de overgang naar een circulaire economie, direct of indirect. In 2023 startte een projectgroep om onze visie en aanpak vast te stellen. De huidige leden van de projectgroep zijn: Wethouder Matthijs van den Berg, directielid Martin Cornelissen, beleidsmedewerkers Mark de Kuster, Jowan Kelderman, Karen van Rossum en trainee Ivo Dommissie. Uit deze groep is dit Plan van Aanpak voortgekomen. Dit heeft geleid tot het aanstellen van een beleidsmedewerker voor circulariteit, waardoor er een centraal aanspreekpunt is ontstaan. In 2024 komt er een formele stuurgroep Duurzaamheid, waar ook circulaire economie onder valt. De projectgroep zal naar aanleiding hiervan ook van rol en samenstelling veranderen. De projectgroep zal zich bezighouden met de uitvoering van circulaire acties op operationeel niveau, terwijl de stuurgroep is gericht op toezicht, de controle en het nemen van strategische beslissingen op een hoger niveau.

De beleidsadviseur circulaire economie zal als regisseur en aanjager fungeren voor de circulaire overgang en zal ervoor zorgen dat de organisatie wordt opgeleid voor circulair werken. Dit betekent dat ondersteuning wordt geboden en opleidingen worden gezocht die passen bij de taken en wensen van medewerkers. Hierdoor wordt circulariteit geen extraatje voor de gemeente, maar wordt het een integraal onderdeel van haar activiteiten. Bovendien willen we 'circulaire ambassadeurs' werven in verschillende teams om de overgang naar circulariteit te versnellen.

De beleidsadviseur zorgt naast de kennisdeling en borging van circulaire economie in beleid en uitvoering ook voor;

- Een goede samenwerking met medeoverheden, marktpartijen, inwoners en maatschappelijke organisaties
- Programmering, monitoring en rapportage over CE (in paragraaf duurzaamheid)
- Ondersteuning voor collega's aangaande CE, onder andere door het organiseren van inspiratiesessies en het selecteren en begeleiden van ambassadeurs
- Een participatie- en communicatieplan
- Het aanhaken maar ook waar mogelijk het bedenken, organiseren en het uitvoeren bij uiteenlopende projecten ten behoeve van CE
- Financiële regelingen voor duurzaamheid (leningen, subsidies, e.d.)
- Opstellen van het beleidsplan CE vooraf aan fase 2

Circulair inkopen en opdrachtgeverschap

De bestuurders binnen de MRA hebben gezamenlijk (33 gemeenten, 2 provincies en de Vervoerregio Amsterdam) verklaard zich in te zetten voor circulair inkopen en opdrachtgeverschap door de Intentieverklaring te ondertekenen. In deze verklaring hebben de partners in de Metropoolregio Amsterdam (MRA) uitgesproken dat ze in 2022 ten minste 10% van alle producten, goederen en diensten circulair willen inkopen. Dit percentage moet tegen 2025 zijn gestegen naar 50%. Na deze fase zal er gekeken worden hoe de overheden zo snel mogelijk volledig kunnen overstappen naar 100% circulair inkopen en opdrachtgeverschap.

Het onderdeel circulair inkopen en opdrachtgeverschap is toegewezen aan de MVI-regisseur. De MVI-regisseur is verantwoordelijk voor het meten van de mate van circulair inkopen en het rapporteren aan de MRA. In het MVOI-actiejaarplan staat beschreven hoe we dit doen. Een belangrijke rol is weggelegd voor de opdrachtgever en de MVI-regisseur. De MVI-regisseur ondersteunt en ontzorgt inkopers, projectleiders en opdrachtgevers bij maatschappelijk verantwoord inkopen en opdrachtgeverschap. Ook stelt de MVI-regisseur in samenwerking met de grote gemeentelijke inkopers en stichting Rijk jaarlijks een actieplan MVI op. De MVI-regisseur hanteert daarbij de duurzame uitgangspunten uit het MVOI-actiejaarplan.

De beleidsadviseur ondersteunt de MVI-regisseur door het creëren van interne bewustwording en draagvlak. Het beter meetbaar maken en monitoren van circulaire inkoop ligt in eerste instantie bij de MVI-regisseur, waarbij de beleidsadviseur een ondersteunende rol heeft.

Afvalvrij Diemen

Een concreet doel van de gemeente Diemen is om de gemiddelde hoeveelheid afval per inwoner per jaar naar 100 kilo te verlagen. Hiervoor is in het verleden het afvalplan 2020 opgesteld en is er in Diemen een beleidsadviseur Afvalbeheer. In een circulaire economie is afval een grondstof; we spreken dan ook van een afvalvrije of afvalloze economie. Hiervoor moet de nadruk komen te liggen op grondstoffen en hergebruik. Het is daarom belangrijk dat de beleidsadviseurs samenwerken om de duurzaamheidsdoelstellingen te behalen. In dit Plan van Aanpak is besloten om minder te richten op afvalbeheer, -vermindering en -scheiding, omdat hiervoor al een eigen pad is gestart door middel van het afvalplan 2020 en de beleidsmedewerker afvalbeheer als voortrekker.

Circulaire Bouweconomie

De actielijn Circulaire Bouweconomie is gericht op:

- Woningbouw
- Utiliteitsbouw
- Grond, Weg en Waterbouw (GWW)

Door te focussen op de actielijn Circulaire Bouweconomie zorgen we er hoofdzakelijk voor dat onze ambitie “het stimuleren van duurzaam bouwen en slopen” (9) wordt verwezenlijkt. Daarnaast draagt deze actielijn bij aan de ambities; 1) het voorkomen van afval, 2) het verbeteren van afvalscheiding, 3) uitbannen van schadelijke stoffen, 4) stimuleren van circulaire producten en diensten en 5) circulaire aanpak van grondstoffenstromen en strategische grondstoffen.

De Metropoolregio Amsterdam heeft afgesproken in het Actieprogramma Woningproductie 2018-2025 om tot 2025 ruim 105.000 woningen te bouwen (15.000 per jaar). De vraag naar woningen zal in onze regio namelijk de komende decennia blijven groeien. Een belangrijk onderdeel van deze woningbouwopgave is dat deze op een duurzame (circulaire) manier wordt behaald. Daarnaast zijn we als gemeente dagelijks actief in onze openbare ruimte. Bij zowel infrastructuur als de woningbouw heeft de gemeente een grote invloed op welke materialen gebruikt worden.

Het thema Circulaire Bouweconomie richt zich dus op de infrastructuur en de woningbouw. Als organisatie kunnen we een rol spelen door opdrachtgeverschap en inkoop en het borgen van circulaire principes. Het is belangrijk dat de gemeente het goede voorbeeld geeft, want als wij duurzaamheid vragen van de markt, van de ondernemers en van inwoners, moet het eigen vastgoed minstens zo duurzaam ontwikkeld worden. Het goede voorbeeld geven doen we bijvoorbeeld door circulariteit mee te nemen in onze projecten zoals de nieuwe huisvesting.

Maar ook als de gemeente geen opdrachtgever is, zoals bij renovatie, kan er voor de gemeente een rol zijn weggelegd, door bijvoorbeeld samenwerking te zoeken met de betrokkenen. Een andere mogelijkheid is om gewenste ontwikkelingen te belonen en ongewenste te remmen, bijvoorbeeld door subsidies. Het vastgoed dat niet in eigen beheer is, kan ook beïnvloed worden bij uitgifte van grond door middel van duurzaamheids- en circulariteitseisen. Bijvoorbeeld door kavels uit te geven aan particulieren met een minimale GPR-score (Gemeentelijke Praktijk Richtlijn) voor de woning die zij gaan bouwen.

De gemeente Diemen is ook al aan de slag gegaan om circulariteit mee te nemen in de (ver)bouw. Zo heeft de gemeente in dit kader de eerste experimenten met circulaire aanbesteding gedaan bij de Omval, de ontwikkeling van Holland Park West, de renovatie van de publieksruimte en de raadszaal en specifiek de Sporthal Prins Bernhardlaan.

In fase 1 ligt de focus op het vergroten van de kennis over circulariteit in de openbare ruimte en bouwen in onze organisatie. De beleidsadviseur circulaire economie zorgt voor ondersteuning op het gebied van circulariteit voor projectleiders, beleidsmedewerkers en specifiek bij de teams TJP en TIF. In het plan voor fase 2 zullen er concretere acties en eisen worden vastgesteld.

Consumptiegoederen & Kunststoffen

De transitieagenda Consumptiegoederen richt zich op verschillende sectoren, waaronder:

- Textiel
- Meubels
- Matrassen
- Verpakkingen
- Consumentenelektronica
- Huishoudelijke apparaten
- Luiers

We hebben besloten om de transitieagenda voor kunststoffen te combineren met die voor consumptiegoederen, zodat het past binnen één actielijn. De manier waarop we momenteel plastic ontwerpen, produceren, consumeren en weggooien overschrijdt de grenzen van onze planeet. Het is daarom belangrijk om plastic duurzamer te maken gedurende de hele levenscyclus. De gemeente heeft beperkte middelen om in te grijpen in deze levenscyclus. Aangezien bedrijven veel plastic gebruiken in producten en verpakkingen, sluit dit goed aan bij de actielijn voor consumptiegoederen.

Bij consumptiegoederen gaat het vaak om internationale ketens waar veel verschillende invloeden spelen. Hier geldt dus ook dat het lastig is voor een gemeente om in te grijpen op de gehele levenscyclus.

We hebben ervoor gekozen om ook bij deze actielijn in eerste instantie te focussen op bewustwording binnen onze eigen organisatie. Tegelijkertijd willen we circulaire keuzes stimuleren en faciliteren voor inwoners en organisaties in Diemen. Deze actielijn draagt

voornamelijk bij aan ambities 4) het stimuleren van circulaire producten en diensten, en 10) het aanmoedigen van een duurzame omgang met spullen.

We richten ons in fase 1 vooral op textiel (gemeentelijke bedrijfskleding), meubels (huisvesting) en elektronica. We zorgen ervoor dat de verantwoordelijken op deze gebieden in de organisatie ondersteuning krijgen voor circulariteit. Daarnaast steunen we circulaire initiatieven in het dorp.

In fase 2 willen we ervoor zorgen dat circulariteit in Diemen een centrale rol krijgt. We zorgen ervoor dat kringloopwinkels en reparatiewinkels een centralere rol innemen in de samenleving. We onderzoeken ook de haalbaarheid van een circulair ambachtscentrum. Het doel hiervan is om afval van inwoners sterk te verminderen en meer hoogwaardige, lokale hergebruik te bevorderen. Op deze manier kunnen we ervoor zorgen dat de ketens lokaal worden gesloten.

Biomassa en Voedsel

Voedselvoorziening en biomassa hebben een grote ecologische impact. Zo is voedselverspilling verantwoordelijk voor een aanzienlijk deel van de totale uitstoot van broeikasgassen door menselijke activiteit. Een kwart van het voedsel wordt jaarlijks in Nederland verspild. Terwijl organische reststromen vaak hergebruikt kunnen worden. Een andere manier om de ecologische impact te verkleinen is om in te zetten op consumptie van regionale producten en plantaardig voedsel. De transitieagenda biomassa en voedsel van de rijksoverheid richt zich op de omslag naar kringlooplandbouw in 2030. Hiervoor heeft het zes belangrijke actielijnen:

1. Het aanbod van duurzaam geproduceerde biomassa vergroten;
2. Stimuleren van circulaire biobased producten, die geheel of gedeeltelijk zijn gemaakt van biomassa en reststromen;
3. Bodem en bodemsvoedingsstoffen circulair maken om de bodemgezondheid te herstellen;
4. Voedselverspilling verminderen;
5. Plantaardige eiwitten gebruiken in plaats van dierlijke eiwitten;
6. Feeding and greening megacities opzetten.

Bij de actielijnen 2 t/m 5 van deze transitieagenda kan de gemeente Diemen een duidelijke rol vertolken in het eigen dorp.

In fase 1 willen we onderzoeken hoe we op het gebied van biomassa en voedsel als gemeentelijke organisatie onze ecologische impact kunnen verkleinen. Extern richten we ons in fase 1 op de bewustwording van consumenten en op het stimuleren van (lokale) ondernemers die circulair handelen. Daarnaast onderzoeken we samen met inwoners en ondernemers hoe we een circulair voedselsysteem kunnen stimuleren en gaan we waar mogelijk al praktisch aan de slag.

Dit draagt hoofdzakelijk bij aan de ambities (6) het bevorderen van duurzame en gezonde voeding, (7) het verminderen van voedselverspilling en (8) het slim benutten van organische reststromen.

Informatie

De beleidsadviseur CE zal in fase 1 samen met collega's van het Communicatie per actie bepalen wat een passende communicatiestrategie is en welke middelen ingezet dienen te worden. In fase 1 zullen we dus minder strikt georganiseerd werken. We concentreren ons op het behalen van kleine successen door communicatie en deelname op bepaalde momenten. Dit kan zijn wanneer duurzame onderwerpen al aandacht krijgen, zoals de Klimaatweek en de Week van de Circulaire Economie, maar ook wanneer er circulaire projecten worden uitgevoerd, zoals de Textiel Race.

Overkoepelend wordt er door het Team Communicatie gewerkt aan een algemene campagne op het gebied van duurzaamheid. Deze algemene campagne heeft het doel om duurzaamheid en de versnelling van de energietransitie (samenhangend en aantrekkelijk) dichterbij de mensen te brengen en duurzame gedragsverandering te stimuleren.

We onderzoeken op welke manier we in fase 2 kunnen aansluiten bij de algemenere campagne. Door middel van een communicatie- en participatieplan zullen we in fase 2 gestructureerd aan de slag gaan. Hierin gaan we verder in op welke doelen wij willen bereiken, een analyse van onze doelgroepen, welke strategie wij zullen inzetten en op welke manier er gemonitord en geëvalueerd gaat worden.

Een ander participatief aspect waar de gemeente Diemen aan de slag meegaat is het sluiten van duurzaamheidspacten met de samenleving. De duurzaamheidspacten die de gemeente Diemen wil sluiten kunnen een effectieve manier zijn om samen met inwoners en ondernemers de transitie naar een duurzame samenleving door te maken en te versnellen. Door iedereen een steentje bij te laten dragen, door kennis en kunde te delen en elkaar te

helpen waar nodig. De gemeente gaat ook onderzoeken of er duurzaamheidspacten met betrekking tot circulariteit afgesloten kunnen worden.

Op basis van eerdere ervaringen van andere gemeenten wil Diemen ook onderzoeken of we koplopergroepen kunnen samenstellen. De koplopergroepen bestaan uit de vooroplopende bedrijven, organisaties en inwoners in samenwerking met de gemeente die een leidende/voorbeeldrol kunnen vertolken, bijvoorbeeld op het gebied van voedsel of textiel. Het sluiten van duurzaamheidspacten en het starten van koplopergroepen behoeft verdere uitwerking en zal onderzocht worden in fase 1.

Tijd en Geld

Fase 1 duurt naar verwachting 1 jaar, waarna fase 2 start. Fase 2 loopt tot 2027. In fase 1 is het budget voor circulaire economie opgenomen in de begroting onder reserve duurzaamheid. Dit gaat om €30.000,-. Dit is voldoende voor het uitvoeren van de genoemde projecten in dit Plan van Aanpak.

Daarnaast is er voor fase 1 1fte voor beleidsadviseur Circulaire Economie opgenomen in de begroting van Team Infra. Dit is geregeld voor fase 1 en fase 2. In fase 1 zal onderzocht worden wat er nodig is qua budget voor circulaire economie in fase 2.

Kwaliteit

Fase 1 eindigt ongeveer een jaar na het vaststellen van dit Plan van Aanpak door het college. De acties in fase 1 worden eind 2024/ begin 2025 geëvalueerd waarna ook de acties en vervolgstappen voor fase 2 door het College worden vastgesteld. De aanpak wordt geëvalueerd door de beleidsadviseur Circulaire Economie samen met de projectgroep om bijsturing van de aanpak door de stuurgroep mogelijk te maken. Dit zorgt enerzijds voor het tijdig signaleren van obstakels die we tegenkomen in de praktijk en anderzijds voor het open staan voor ontwikkelen van aanvullende en nieuwe ideeën. In eerste instantie is de stuurgroep verantwoordelijk voor deze bijsturing.

Het zal moeilijk zijn om te meten wat exact de bijdrage van dit Plan van Aanpak is bij de circulaire transitie, omdat bewustwording, wat in fase 1 een speerpunt is, lastig meetbaar is. De evaluatie van fase 1 zal gericht zijn op de concrete acties die zijn opgevolgd binnen de gemeentelijke organisatie. Wij zullen de acties beoordelen op basis van de KPI's die zijn opgeschreven bij de acties.

Daarnaast moet het beleidsplan vorm gekregen hebben en het communicatie- en participatieplan moet gereed zijn. In fase 1 zal er onderzocht worden op welke manier monitoring en meetbaarheid van circulariteit voor Diemen in fase 2 het beste kan worden vormgegeven. Daar valt onder hoe wij als gemeente Diemen de materiaalstromen in fase 2 in beeld zullen brengen. Daarnaast sluit Diemen zich aan bij het landelijke monitoringskader dat door het Rijk wordt ontwikkeld.

Fase 1 eindigt met de vaststelling van een beleidsplan, zodat we planmatig starten met fase 2. Het streven is om een beleidsplan in 2025 aan de raad voor te leggen. In de begroting 2025 worden de benodigde middelen voor Fase 2 geregeld.

In Fase 2 wordt het verschil echt gemaakt. Minimaal 50% van de inkoop moet vanaf 2025 circulair zijn, waarbij circulaire economie bij ieder 'groot' project nadrukkelijk wordt meegenomen. Circulaire economie wordt onderdeel van ieder beleidsplan en project dat wordt opgepakt gedurende Fase 2. In het beleidsplan worden de doelen en maatregelen concreet opgenomen. Fase 2 duurt tot 2027.

Risico's

Sommige belanghebbenden, zoals bedrijven en inwoners, kunnen weerstand bieden tegen veranderingen naar een circulaire economie. We moeten rekening houden met deze tegenstand. Betrokkenheid van belanghebbenden is belangrijk. Veranderingen naar circulariteit kosten tijd en laten niet meteen meetbare resultaten zien. Het is belangrijk om geduldig te zijn en vast te houden aan de lange termijnvisie. De transitie naar een circulaire economie vereist jarenlange inzet. Op deze manier worden we als lokale overheid gezien als een betrouwbare partner.

In het begin kunnen circulaire activiteiten meer geld kosten voor de gemeentelijke organisatie. Dit komt omdat het opzetten van nieuwe systemen en processen voor circulariteit investeringen vereist. Bijvoorbeeld het kopen van herbruikbare materialen. Dat kan in eerste instantie duurder zijn dan de traditionele manieren.

Hoewel deze eerste kosten hoog kunnen lijken, is het belangrijk om te weten dat circulaire activiteiten op de lange termijn geld kunnen besparen. Door hergebruik, recycling, langere levensduur en efficiënter gebruik van middelen kunnen de kosten dalen.

Circulaire initiatieven kunnen op de lange termijn zorgen voor economische voordelen voor de gemeentelijke organisatie. Het is belangrijk om de voordelen op de lange termijn van circulaire activiteiten te begrijpen, zelfs als de eerste kosten hoger zijn.